

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

13. jaanuar 2021 *

Eelotsusetaotlus – Eelotsuse kiirmenetlus – Õigusalane koostöö kriminaalasjades – Euroopa vahistamismäärus – Raamotsus 2002/584/JSK – Liikmesriikidevaheline üleandmiskord – Artikli 6 lõige 1 ja artikli 8 lõike 1 punkt c – Riigisisese eeluurimise alustamise otsuse alusel tehtud Euroopa vahistamismäärus – Mõiste „vahistamismäärus või mis tahes muu sama mõjuga täidetav kohtuotsus“ – Riigisisese vahistamismääruse puudumine – Tagajärjed – Tõhus kohtulik kaitse – Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 47

Kohtuasjas C-414/20 PPU,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Spetsializiran nakazatelen sadi (kriminaalasjade erikohus, Bulgaaria) 3. septembri 2020. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 4. septembril 2020, kriminaalasjas järgmise isiku suhtes:

MM,

menetluses osales:

Spetsializirana prokuratura,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president A. Prechal, kohtunikud N. Wahl (ettekandja), F. Biltgen, L. S. Rossi ja J. Passer,

kohtujurist: J. Richard de la Tour,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades eelotsusetaotluse esitanud kohtu 3. septembri 2020. aasta taotlust, mis saabus Euroopa Kohtusse 4. septembril 2020, lahendada eelotsusetaotlus Euroopa Kohtu kodukorra artikli 107 alusel kiirmenetluses,

arvestades kolmanda koja 21. septembri 2020. aasta otsust see taotlus rahuldada,

arvestades kirjalikku menetlust ja 11. novembri 2020. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- MM, esindajad: *advokati* V. T. Bratoevska ja T. Gincheva,
- Bulgaaria valitsus, esindajad: T. Tsingileva ja L. Zaharieva,

* Kohtumenetluse keel: bulgaaria.

- Hispaania valitsus, esindaja: M. J. Ruiz Sánchez,
 - Euroopa Komisjon, esindajad: C. Ladenburger, I. Zaloguin ja S. Grünheid,
- olles 9. detsembri 2020. aasta kohtuistungil ära kuulunud kohtujuristi ettepaneku, on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT 2002, L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 1/06, lk 34), mida on muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK (ELT 2009, L 81, lk 24) (edaspidi „raamotsus 2002/584“), artikli 6 lõike 1 ja artikli 8 lõike 1 punkti c ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 47 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud MMi suhtes toimivas kriminaalmenetluses, milles seatakse taotluse vaadata uuesti läbi otsus kohaldada tema suhtes tõkendina vahistamist põhjenduseks kahtluse alla tema suhtes tehtud Euroopa vahistamismääruse kehtivus.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Raamotsuse 2002/584 artikkel 1 „Euroopa vahistamismääruse määratlus ja selle täitmise kohustus“ sätestab:

„1. Euroopa vahistamismäärus on liikmesriigi väljaantud kohtuotsus, et teine liikmesriik võtaks tagaotsitava vahi alla ja annaks ta üle kriminaalmenetluse raames kohtu alla andmise või vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks.

2. Liikmesriigid täidavad mis tahes Euroopa vahistamismääruse vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel ja vastavalt käesoleva raamotsuse sätetele.

3. Käesolev raamotsus ei mõjuta kohustust austada põhiõigusi ja õiguse üldpõhimõtteid, mis on kirja pandud Euroopa Liidu Lepingu artiklis 6.“
- 4 Raamotsuse artikkel 6 „Pädevate õigusasutuste määramine“ näeb ette:

„1. Vahistamismääruse teinud õigusasutus on vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigusasutus, mis on pädev tegema Euroopa vahistamismäärust selle riigi õiguse alusel.

2. Vahistamismäärust täitev õigusasutus on vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusasutus, mis on pädev Euroopa vahistamismäärust täitma selle riigi õiguse alusel.

3. Iga liikmesriik teatab nõukogu peasekretariaadile, milline on tema õiguse alusel pädev õigusasutus.“

5 Raamotsuse artikli 8 „Euroopa vahistamismääruse sisu ja vorm“ lõike 1 punkt c sätestab:

„Euroopa vahistamismäärus sisaldab järgmist teavet, mis on esitatud vastavalt lisas toodud vormile:

[...]

c) tõendid täidetava kohtuotsuse, vahistamismääruse või mis tahes muu sama mõjuga täidetava kohtuotsuse kohta, mis kuulub artiklite 1 ja 2 rakendusalasasse;

[...]“.

6 Raamotsuse 2002/584 lisas on ette nähtud Euroopa vahistamismääruse ühtne vorm. Selle vormi rubriigi b „Otsus, millel vahistamismäärus põhineb“ punkt 1 viitab „[v]ahistamismäärus[ele] või sama toimega kohtuotsus[ele]“.

Bulgaaria õigus

7 Raamotsus 2002/584 võeti Bulgaaria õigusesse üle 3. juuni 2005. aasta seadusega väljaandmise ja Euroopa vahistamismääruse kohta (Zakon za ekstraditsiata i evropeiskata zapoved za arest, *DV* nr 46/05, edaspidi „ZEEZA“). ZEEZA artikkel 37 sisaldab Euroopa vahistamismääruse tegemise kohta sätteid sõnastuses, mis on peaaegu identne raamotsuse artikliga 8.

8 ZEEZA artikli 56 lõike 1 punkti 1 kohaselt on prokurör kriminaalmenetluse kohtueelses etapis pädev tegema kahtlustava suhtes Euroopa vahistamismäärust. Bulgaaria õiguses ei ole kriminaalmenetluse selles etapis ette nähtud võimalust, et kohus võiks osaleda Euroopa vahistamismääruse tegemises või kontrollida selle vahistamismääruse kehtivust kas enne või pärast selle väljaandmist.

9 Kriminaalmenetluse seadustiku (nakazatelno protsesualen kodeks, edaspidi „NPK“) artikli 200 kohaselt koostoides ZEEZA artikliga 66 saab Euroopa vahistamismääruse peale edasi kaevata ainult kõrgemalseisvale prokuratuuriorganile.

10 NPK artikkel 71 reguleerib uurimisasutusse toimetamise määrust, mille alusel toimetatakse kuriteo toimepanemises kahtlustatav isik uurimisasutusse. Selle uurimisasutusse toimetamise määruse peale saab esitada kaebuse üksnes prokurörile.

11 Kuriteo toimepanemises kahtlustatava isiku suhtes eeluurimise alustamist reguleerib eelkõige NPK artikkel 219.

12 NPK artikli 219 lõige 1 sätestab, et „[k]ui konkreetse isiku süü kohta on piisavalt tõendeid, koostab uurimisasutus prokurörile aruande ja alustab isiku suhtes eeluurimist, tehes sellekohase määruse“. Tegemist on aktiga, mille annab uurimisasutus prokurööri kontrolli all. Nagu nähtub NPK artikli 219 lõigetest 4–8 ja artiklist 221, on selle määruse eesmärk teavitada kuriteo toimepanemises kahtlustatavat isikut tema suhtes uurimise alustamisest ja anda talle võimalus end kaitsta. Selle määruse õiguslik tagajärg ei ole kahtlustava vahistamine.

13 Uurimisorgani eeluurimise alustamise määrust ei saa kohtus vaidlustada. Selle peale saab esitada kaebuse üksnes prokurörile. NPK artikkel 200 sätestab nimelt, et „[u]urimisasutuse määruse peale võib esitada kaebuse prokurörile. Prokurööri otsuse peale, mida kohtus vaidlustada ei saa, saab esitada kaebuse kõrgemalseisvale prokuratuuriorganile, kelle otsus on lõplik“.

14 Kriminaalmenetlusele allutatud isiku vahistamist reguleerib kriminaalmenetluse kohtueelses etapis NPK artikkel 64.

- 15 NPK artikli 64 lõige 1 sätestab, et „[k]ohtueelses menetluses kohaldab pädev esimese astme kohus prokuröri taotlusel tõkendina vahistamist“.
- 16 Sellise taotluse esitamisel peab prokurör hindama, kas selleks, et taotleda kohtult pärast kahtlustatava suhtes eeluurimise alustamist talle kohtueelses menetluses vahistamise kui kõige rangema tõkendi kohaldamist, on täidetud NPK artikli 63 lõikes 1 sätestatud tingimused.
- 17 NPK artikli 64 lõike 2 kohaselt võib prokurör teha otsuse pidada kahtlustatav kuni 72 tunniks kinni, et osutuks võimalikuks selle isiku ilmumine kohtusse, kellel on vastava aluse esinemise korral isiku suhtes tõkendina vahistamise kohaldamise pädevus.
- 18 NPK artikli 64 lõige 3 sätestab, et „kohus vaatab [...] asja läbi viivitamatult kahtlustatava osavõtul“.
- 19 NPK artikli 64 lõike 4 kohaselt on kohtu pädevuses tõkendina vahistamise kohaldamise taotlus läbi vaadata ning hinnata, kas kahtlustatava suhtes tuleb kohaldada seda tõkendit, mõnda leebemat tõkendit või üldse keelduda kahtlustatava suhtes tõkendi kohaldamisest.
- 20 NPK artikkel 270 „Tõkendi ja muude kohtulike järelevõtmemeetmete kohaldamise otsustamine kohtumenetluses“ sätestab:

„1. Tõkendi muutmise küsimuse võib kohtumenetluses tõstatada igal ajal. Asjaolude muutumisel võib pädevale kohtule esitada uue tõkendit puudutava taotluse.

2. Kohus lahendab selle küsimuse avalikul kohtuistungil määrusega.

[...]

4. Lõigetes 2 ja 3 nimetatud määruse peale saab edasi kaevata [...]“.

Põhikohtuasi, eelotsuse küsimused ja menetlus Euroopa Kohtus

- 21 Bulgaarias alustati 41 isiku suhtes kriminaalmenetlust seoses narkootiliste ainete ebaseadusliku käitlemisega tegelenud kuritegelikus ühenduses osalemisega. Nendest 16, sealhulgas MM, põgenesid.
- 22 8. augusti 2019. aasta määrusega, mis anti NPK artikli 71 alusel, kuulutas uurimisorgan MMi tagaotsitavaks, et toimetada ta politseiasutusse. Seda politseiurija tehtud määrust ei ole kunagi tegelikult rakendatud.
- 23 Prokuröri loal alustas uurimisorgan 9. augusti 2019. aasta määruse alusel MMi suhtes eeluurimist seoses narkootiliste ainete ebaseadusliku käitlemisega tegelenud kuritegelikus ühenduses osalemisega. Kuna MM oli põgenenud, toimetati see määrus, mille õiguslik tagajärg eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul ei olnud tema vahistamine, vaid mille ainus eesmärk oli teha talle teatavaks temal lasuvad kahtlustused, kätte ainult tema kaitsjale, kelle oli määranud kohus.
- 24 16. jaanuaril 2020 tegi prokurör MMi suhtes Euroopa vahistamismääruse. Rubriigi „Otsus, millel vahistamismäärus põhineb“ punktis 1 „Vahistamismäärus või sama toimega kohtuotsus“ on nimetatud üksnes 9. augusti 2019. aasta määrus, mille alusel oli alustatud MMi suhtes eeluurimist.
- 25 25. märtsil 2020 esitati asi eelotsusetaotluse esitanud kohtule sisuliseks läbivaatamiseks.

- 26 Prokurör esitas 16. aprillil 2020 taotluse põgenenud isikute, sealhulgas MMi vahistamiseks. Avalikul kohtuistungil, mis toimus 24. aprillil 2020, jättis eelotsusetaotluse esitanud kohus selle taotluse läbi vaatamata, kuna riigisisese õiguse kohaselt ei olnud võimalik kahtlustatava suhtes vahistamise kohaldamist otsustada ilma tema kohalolekuta.
- 27 5. juulil 2020 peeti MM Hispaanias 16. jaanuari 2020. aasta Euroopa vahistamismääruse täitmiseks kinni. 28. juulil 2020 anti ta üle Bulgaaria õigusasutustele. Samal päeval esitas prokurör taotluse MMi vahistamiseks.
- 28 Pärast 29. juulil 2020 toimunud kohtuistungit, millest MM isiklikult osa võttis ja kus ta ära kuulati, otsustas eelotsusetaotluse esitanud kohus kohaldada tema suhtes tõkendina vahistamist.
- 29 MM kaebas 5. augustil 2020 tema vahistamise otsuse edasi, väites eelkõige, et tema suhtes tehtud Euroopa vahistamismäärus on õigusvastane, ning palus apellatsioonikohtul esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus.
- 30 Apellatsioonikohus jättis 14. augustil 2020 MMi vahistamise otsuse muutmata, analüüsimata küsimusi, mis puudutavad selle Euroopa vahistamismäärusega seotud võimalikke õigusnormirikkumisi, ja jättis Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitamise taotluse rahuldamata.
- 31 MM esitas eelotsusetaotluse esitanud kohtule 27. augustil 2020 NPK artikli 270 alusel uue taotluse, milles palus kontrollida tema vahistamise otsuse õiguspärasust.
- 32 Avalikul kohtuistungil, mis toimus 3. septembril 2020, tugines MM eelkõige tema suhtes tehtud Euroopa vahistamismääruse õigusvastasusele, märkides, et seda täitnud Hispaania õigusasutus seda hindama ei asunud, kuna ta oli nõustunud enda üleandmisega Bulgaaria asutustele. MM nõudis õigust tugineda sellele õigusvastasusele eelotsusetaotluse esitanud kohtus ja väitis, et nimetatud õigusvastasus muudab tema vahistamise otsuse õigusvastaseks. Seetõttu taotles MM selle otsuse tühistamist.
- 33 Neil asjaoludel otsustas Spetsializiran nakazatelen sad (kriminaalasjade erikohus, Bulgaaria) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas raamotsuse 2002/584 artikli 6 lõikega 1 on kooskõlas liikmesriigi seadus, mille kohaselt teeb Euroopa vahistamismääruse ja selle tegemise aluseks oleva riigisisese otsuse üksnes prokurör, ilma et kohus oleks nende tegemisse kaasatud või et ta teostaks nende eel- või järelkontrolli?
 2. Kas raamotsuse 2002/584 artikli 8 lõike 1 punktiga c on kooskõlas Euroopa vahistamismäärus, mis on tehtud tagaotsitava suhtes eeluurimise alustamise määruse alusel, ilma et see määrus puudutaks isiku vahistamist?
 3. Eitava vastuse korral: kas juhul, kui kohtul ei ole lubatud osaleda Euroopa vahistamismääruse tegemisel ega selle õiguspärasuse kontrollimisel ning vahistamismäärus on tehtud riigisisese otsuse alusel, mis ei näe ette tagaotsitava vahistamist, on see Euroopa vahistamismäärus siiski täidetud ja tagaotsitav üle antud, tuleb tagaotsitavale tagada õigus tõhusale õiguskaitsevahendile samas kriminaalmenetluses, kus see Euroopa vahistamismäärus tehti? Kas õigus tõhusale õiguskaitsevahendile tähendab seda, et tagaotsitav tuleks asetada olukorda, kus ta oleks olnud, kui rikkumist ei oleks toimunud?“
- 34 Eelotsusetaotluse esitanud kohus teatas 1. detsembri 2020. aasta kirjas Euroopa Kohtule, et otsust, millega kohaldati MMi suhtes tõkendina vahistamist, muudeti 27. novembril 2020 ja nüüd kohaldatakse tõkendina elukohast lahkumise keeldu.

Kiirmenetlus

- 35 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palus 4. septembril 2020 esitatud dokumendiga, et käesoleva eelotsusetaotluse suhtes kohaldataks Euroopa Kohtu kodukorra artiklis 107 ette nähtud kiirmenetlust.
- 36 Seoses sellega tuleb märkida esimesena, et eelotsusetaotlus puudutab raamotsuse 2002/584 tõlgendamist, mis kuulub EL toimimise lepingu kolmanda osa V jaotiselega reguleeritud valdkonda, mis puudutab vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala. Eelotsusetaotluse võib seega lahendada Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 23a ja Euroopa Kohtu kodukorra artiklis 107 ette nähtud eelotsuse kiirmenetluses.
- 37 Teisena, mis puudutab kiireloomulisust, siis Euroopa Kohtu praktika kohaselt tuleb arvesse võtta asjaolu, et põhikohtuasjas kõnesolevalt isikult on eelotsusetaotluse esitamise kuupäeval võetud vabadus ja tema vahi all pidamine sõltub põhikohtuasja vaidluse lahendusest (vt selle kohta 27. mai 2019. aasta kohtuotsus OG ja PI (Lübecki prokuratuur ja Zwickau prokuratuur), C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, punkt 38, ning 14. mai 2020. aasta kohtuotsus Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU ja C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, punkt 99).
- 38 Käesoleval juhul, nagu nähtub kohtuotsuse punktidest 21, 28, 31 ja 32, kahtlustatakse põhikohtuasjas MMi osalemises narkootiliste ainete ebaseadusliku käitlemisega tegelenud kuritegelikus ühenduses ja 29. juulil 2020 tehti otsus tema vahistamiseks. 27. augustil 2020 vaidlustas MM eelotsusetaotluse esitanud kohtus NPK artikli 270 alusel selle otsuse õiguspärasuse, väites selles kontekstis, et tema suhtes tehtud Euroopa vahistamismäärus on õigusvastane.
- 39 Sellest järeldub, et MMi vahi all pidamine sõltus eelotsusetaotluse esitamise ajal Euroopa Kohtu otsusest, kuna tema vastus eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimustele võib vahetult mõjutada selle isiku vahistamise otsusele osaks saavat tagajärge. Lisaks ei mõjuta seda järeldust MMi suhtes kohaldatava tõkendi muutmine elukohast lahkumise keeluks, kuna ka see võib oluliselt piirata MMi vabadust.
- 40 Neil asjaoludel otsustas Euroopa Kohtu kolmas koda 21. septembril 2020 ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist rahuldada eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotlus lahendada käesolev eelotsusetaotlus kiirmenetluses.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 41 Esimese küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas raamotsuse 2002/584 artikli 6 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et „vahistamismääruse teinud õigusasutuseks“ pidamine selle sätte tähenduses sõltub sellest, et Euroopa vahistamismääruse tegemise otsuse ja selle määruse aluseks oleva riigisisese otsuse üle on kohtulik kontroll.
- 42 Sellega seoses märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et nii põhikohtuasjas kõne all olevat Euroopa vahistamismääruse tegemise otsust kui ka riigisisest eeluurimise alustamise akti, mille alusel see vahistamismäärus tehti, tuleb pidada tehtuks ainult prokuröri poolt. Kuna aga kohaldatav riigisisene õigus ei näe ette mingit kohtulikku õiguskaitsevahendit nende aktide peale, leiab see kohus, et Euroopa Kohtul on vaja teha otsus selle õiguse kooskõla kohta raamotsuse 2002/584 artikli 6 lõikega 1.

- 43 Samas ei sea eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtluse alla prokuröri pidamist õigusasutuseks raamotsuse 2002/584 artikli 6 lõike 1 tähenduses, võttes arvesse Euroopa Kohtu poolt selle kvalifikatsiooni andmisel välja toodud asjaolusid: ühelt poolt tema osalemine kriminaal-asjades õigusemõistmises ja teiselt poolt tema sõltumatus Euroopa vahistamismääruse tegemisega seotud ülesannete täitmisel (vt selle kohta 27. mai 2019. aasta kohtuotsus OG ja PI (Lübecki prokuratuur ja Zwickau prokuratuur), C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, punktid 51 ja 74, ning 12. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg ja Openbaar Ministerie (Lyoni prokurör ja Tours'i prokurör), C-566/19 PPU ja C-626/19 PPU, EU:C:2019:1077, punkt 52).
- 44 Kuid nagu Euroopa Kohus on täpsustanud, ei kujuta kohtulik kontroll Euroopa vahistamismääruse otsuse üle, mille on teinud muu asutus kui kohus, endast tingimust, et selle asutuse saaks kvalifitseerida vahistamismääruse teinud õigusasutuseks raamotsuse 2002/584 artikli 6 lõike 1 tähenduses. Selline nõue ei kuulu nimetatud asutuse põhikirjaliste ja korralduslike eeskirjade alla, vaid puudutab selle vahistamismääruse tegemise menetlust, mis peab vastama tõhusa kohtuliku kaitse nõudele (24. novembri 2020. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (dokumentide võltsimine), C-510/19, EU:C:2020:953, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 45 Seevastu on kohtuliku kontrolli puudumine Euroopa vahistamismääruse otsuse üle, mille on teinud muu asutus kui kohus, asjakohane kolmanda küsimuse esimesele osale vastamiseks, mistõttu sellele küsimusele vastamisel tuleb analüüsida tõhusa kohtuliku kaitse nõuete täidetust juhul, kui ilmneb, et vahistamismääruse teinud liikmesriigi õiguse kohaselt ei saa Euroopa vahistamismääruse ja selle tegemise aluseks oleva riigisisese otsuse tegemise tingimuste üle selles liikmesriigis – olgu see siis enne või pärast tagaotsitava isiku üleandmist – kohtulikku kontrolli teostada.
- 46 Järelikult tuleb esimesele küsimusele vastata, et raamotsuse 2002/584 artikli 6 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et „vahistamismääruse teinud õigusasutuseks“ pidamine selle sätte tähenduses ei sõltu sellest, et Euroopa vahistamismääruse tegemise otsuse ja selle määruse aluseks oleva riigisisese otsuse üle on kohtulik kontroll.

Teine küsimus

- 47 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas raamotsuse 2002/584 artikli 8 lõike 1 punkti c tuleb tõlgendada nii, et Euroopa vahistamismäärust tuleb pidada kehtetuks, kui see ei põhine „[riigisisesel] vahistamismäärus[el] või mis tahes muu[l] sama mõjuga täidetav[al] kohtuotsus[el]“ selle sätte tähenduses.
- 48 Sissejuhatuseks tuleb märkida, et vastastikuse tunnustamise põhimõte, mis on Euroopa vahistamismääruse süsteemi aluseks, tugineb liikmesriikidevahelise vastastikuse usalduse põhimõttele seoses asjaoluga, et nende vastavad riigisisese õiguskorrad saavad tagada liidu tasandil tunnustatud ning eeskätt Euroopa Liidu põhiõiguste hartas kehtestatud põhiõiguste võrdväärse ja tõhusa kaitse (1. juuni 2016. aasta kohtuotsus Bob-Dogi, C-241/15, EU:C:2016:385, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 49 Euroopa vahistamismääruse süsteemi aluseks olevad vastastikuse tunnustamise ja vastastikuse usalduse põhimõtted lähtuvad eeldusest, et Euroopa vahistamismäärus on tehtud kooskõlas miinimumnõuetega, millest sõltub selle kehtivus ja mille hulka kuulub raamotsuse 2002/584 artikli 8 lõike 1 punktis c sätestatud nõue. Kahetasandiline kohtulik kaitse puudub aga üldjuhul olukorras, kus Euroopa vahistamismääruse tegemise menetlus korraldatakse ilma, et enne selle määruse tegemist oleks riigisisene õigusasutus teinud otsuse riigisisese vahistamismääruse tegemise kohta, millel Euroopa vahistamismäärus põhineks (vt selle kohta 1. juuni 2016. aasta kohtuotsus Bob-Dogi, C-241/15, EU:C:2016:385, punkt 57).

- 50 Seda silmas pidades näeb raamotsuse 2002/584 artikli 8 lõike 1 punkt c ette, et Euroopa vahistamismäärus peab sisaldama teavet, mis on esitatud vastavalt raamotsuse lisas toodud vormile: „tõendid täidetava kohtuotsuse, vahistamismääruse või mis tahes muu sama mõjuga täidetava kohtuotsuse kohta, mis kuulub [raamotsuse] artiklite 1 ja 2 rakendusalaselle“. See teave tuleb esitada raamotsuse lisas toodud vormi punktis b „Otsus, millel vahistamismäärus põhineb“, mille alapunkt 1 näeb ette, et näidatakse ära „vahistamismäärus või sama toimega kohtuotsus“.
- 51 Tuleb meenutada, et kuigi raamotsus 2002/584 ei sisalda mõiste „vahistamismäärus või sama mõjuga kohtuotsus“ täpset määratlust, nähtub Euroopa Kohtu praktikast, et sellega peetakse silmas esimesena riigisisest akti, mis on Euroopa vahistamismääruse tegemise otsusest eraldiseisev (vt 1. juuni 2016. aasta kohtuotsus Bob-Dogi, C-241/15, EU:C:2016:385, punkt 58).
- 52 Mis teisena puudutab seda, mida tuleb mõista mõiste „kohtuotsus“ all, siis on Euroopa Kohus otsustanud, et see mõiste tähistab kõiki liikmesriikide kriminaalkohtumenetluses osalevate asutuste, välja arvatud politsei otsuseid (10. novembri 2016. aasta kohtuotsus Özçelik, C-453/16 PPU, EU:C:2016:860, punkt 33).
- 53 Mis kolmandana puudutab raamotsuse 2002/584 artikli 8 lõike 1 punktis c nimetatud akti laadi, siis nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 90–93 sisuliselt märkis, peavad Euroopa vahistamismääruse aluseks olevad riigisiselised õigusaktid selleks, et see kuuluks mõiste „[riigisisene] vahistamismäärus või mis tahes muu sama mõjuga täidetav kohtuotsus“ alla selle sätte tähenduses – isegi kui seda vahistamismääruse teinud liikmesriigis „riigisiseliseks vahistamismääruseks“ ei nimetata – olema samaväärsed õiguslikud tagajärjed, nimelt tagajärjed, mis on korraldusel kahtlustatava tagaotsimiseks ja kinnipidamiseks. See mõiste ei hõlma seega kõiki neid akte, millega isiku suhtes kriminaalmenetlust alustatakse, vaid ainult neid, mille eesmärk on võimaldada see isik sunnimeetme abil kahtlustatavana kinni pidada, et ta kriminaalmenetluse toimingute tegemiseks kohtu ette tuua.
- 54 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotluses sisalduvatest andmetest, et riigisisene õigusakt, mille alusel tehti MMi puudutav Euroopa vahistamismäärus, on 9. augusti 2019. aasta määrus eeluurimise alustamise kohta, mille eesmärk on üksnes teavitada asjaomast isikut temal lasuvatest kahtlustustest ja anda talle võimalus end selgituste ja tõendite esitamiseks kaitsta.
- 55 Lisaks täpsustas eelotsusetaotluse esitanud kohus vastuseks sellele, kui Euroopa Kohtu palus talt selgitusi, et peale 8. augusti 2019. aasta uurimisasutusse toimetamise määruse ei tehtud MMi suhtes ühtegi teist riigisisest vahistamismäärust. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib muu hulgas, et MMi suhtes ei ole NPK artikli 64 lõike 2 alusel tehtud ühtegi määrust.
- 56 Neid asjaolusid arvestades ja tingimusel, et need osutuvad õigeks – mida eelotsusetaotluse esitanud kohus peab kontrollima –, ei ilmne, vastupidi raamotsuse 2002/584 artikli 8 lõike 1 punktis c nõutule, et põhikohtuasjas kõne all oleva Euroopa vahistamismääruse õiguslikuks aluseks oleks riigisisene vahistamismäärus või sama mõjuga täidetav kohtuotsus.
- 57 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et raamotsuse 2002/584 artikli 8 lõike 1 punkti c tuleb tõlgendada nii, et Euroopa vahistamismäärust tuleb pidada kehtetuks, kui see ei põhine „[riigisisel] vahistamismäärus[el] või mis tahes muu[l] sama mõjuga täidetav[al] kohtuotsus[el]“ selle sätte tähenduses. See mõiste hõlmab riigisiselisi meetmeid, mille õigusasutus on võtnud kahtlustatava tagaotsimiseks ja kinnipidamiseks eesmärgiga tuua ta kriminaalmenetluse toimingute tegemiseks kohtu ette. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on kontrollida, kas niisugusel riigisiselisel eeluurimise alustamise aktil nagu see, millel põhikohtuasjas käsitletav Euroopa vahistamismäärus põhineb, on sellised õiguslikud tagajärjed.

Kolmas küsimus

58 Oma kolmanda küsimusega, mis koosneb kahest osast, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada esiteks, kas juhul, kui Euroopa vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigusaktides puuduvad sätted, mis näeksid ette kohtusse pöördumise võimaluse, et kontrollida, millistel tingimustel on Euroopa vahistamismääruse teinud asutus, kes osaleb küll selle liikmesriigi õigusemõistmises, kuid ei ole ise kohus, tuleb raamotsust 2002/584 koostoimes harta artikliga 47 tagatud õigusega tõhusale kohtulikule kaitsele tõlgendada nii, et see lubab liikmesriigi kohtul, kelle poole on pöördutud sellise isiku vahi all pidamise õiguspärasuse vaidlustamiseks, kes on üle antud sellise Euroopa vahistamismääruse täitmisel, mis on tehtud riigisisese akti alusel, mida ei saa pidada „[riigisiseseks] vahistamismäärus[eks] või mis tahes muu[ks] sama mõjuga täidetav[aks] kohtuotsus[eks]“ raamotsuse artikli 8 lõike 1 punkti c tähenduses, ja kelle menetluses on esitatud väide, et see Euroopa vahistamismäärus on liidu õiguse seisukohast kehtetu, tunnistada end pädevaks seda kehtivust kontrollima. Teiseks soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas raamotsust 2002/584 koostoimes harta artikliga 47 tagatud õigusega tõhusale kohtulikule kaitsele tuleb tõlgendada nii, et need nõuavad, et juhul, kui liikmesriigi kohus tuvastab, et asjaomane Euroopa vahistamismäärus on tehtud selle raamotsuse artikli 8 lõike 1 punkti c rikkudes, kuna see ei põhine „[riigisisese] vahistamismäärus[el] või mis tahes muu[l] sama mõjuga täidetav[al] kohtuotsus[el]“ selle sätte tähenduses, siis selle tagajärjel tuleb isik, kes on vahi alla võetud pärast seda, kui vahistamismäärust täitev liikmesriik on ta vahistamismääruse teinud liikmesriigile üle andnud, vabastada.

Eelotsusetaotluse esitanud kohtu pädevus kontrollida Euroopa vahistamismääruse kehtivust

- 59 Kolmanda küsimuse esimeses osas soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas olukorras, kus tal tuleb lahendada Euroopa vahistamismääruse täitmise tagajärjed kaebuse raames, millega palutakse tühistada MMi vahistus, on ta kohustatud tagama tõhusa kohtuliku kaitse, mida nõuab harta artikkel 47, või peaks ta hoopis Euroopa vahistamismääruse kehtivusega seotud probleemidega seotud pädevusest loobuma, andes MMile võimaluse algatada rahalise hüvitise saamiseks uus vaidlus.
- 60 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab, et kriminaalasjades kohaldatava Bulgaaria menetlusõiguse kohaselt ei ole tal õigust juhul, kui tal on palutud lahendada vaidlus vahistamiseetme õiguspärasusest NPK artikli 270 alusel, kontrollida sealjuures riigisisese või Euroopa vahistamismääruse kehtivust, kuna ta ei ole pädev otsustama sellise vahistamismääruse teinud prokuratuuri otsuse üle, nende otsuste peale saab edasi kaevata vaid kõrgemalseisvale prokuratuuriorganile.
- 61 Nagu Euroopa Kohus on seoses Euroopa vahistamismäärust puudutava menetlusega juba otsustanud, on selle isiku õiguste tagamine, kelle üleandmist taotleatakse, esmajärjekorras vahistamismääruse teinud liikmesriigi ülesanne ning temalt eeldatakse, et ta järgib liidu õigust ja eelkõige selles õiguses tunnustatud põhiõigusi (23. jaanuari 2018. aasta kohtuotsus Piotrowski, C-367/16, EU:C:2018:27, punkt 50, ja 6. detsembri 2018. aasta kohtuotsus IK (lisakaristuse täideviimine), C-551/18 PPU, EU:C:2018:991, punkt 66).
- 62 Euroopa Kohtu praktikast tuleneb veel, et vahistamismääruse süsteem pakub tagaotsitavale menetluslike tagatiste ja põhiõiguste kahetasandilist kaitset, sest kohtulikule kaitsele, mis on ette nähtud esimesel tasandil, kui tehakse selline riigisisene otsus nagu riigisisene vahistamismäärus, lisandub kaitse, mis tuleb tagada teisel tasandil, kui tehakse Euroopa vahistamismäärus, mis võib toimuda kohe pärast kõnealuse riigisisese kohtuotsuse tegemist (12. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg ja Openbaar Ministerie (Lyoni prokurör ja Tours'i prokurör), C-566/19 PPU ja C-626/19 PPU, EU:C:2019:1077, punkt 59, ja 12. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (Rootsi prokuratuur), C-625/19 PPU, EU:C:2019:1078, punkt 38).

- 63 Seoses meetmega, mis, nagu Euroopa vahistamismääruse tegemine, võib riivata isiku õigust vabadusele, eeldab see kaitse, et otsus, mis vastab tõhusa kohtuliku kaitse nõuetele, võetakse vastu vähemalt ühel nendest kahest kaitse tasandist (12. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg ja Openbaar Ministerie (Lyoni prokurör ja Tours'i prokurör), C-566/19 PPU ja C-626/19 PPU, EU:C:2019:1077, punkt 60, ja 12. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (Rootsi prokuratuur), C-625/19 PPU, EU:C:2019:1078, punkt 39).
- 64 Lisaks eeldab isiku õiguste kaitse teine tasand, et vahistamismääruse teinud õigusasutus kontrollib Euroopa vahistamismääruse tegemiseks vajalike tingimuste järgimist ning hindab objektiivselt – võttes arvesse kõiki süstavaid ja õigustavaid asjaolusid ning ilma et esineks oht, et ta saab väljastpoolt, eelkõige täitevvõimult tulevaid juhiseid –, kas vahistamismääruse tegemine on proportsionaalne (12. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg ja Openbaar Ministerie (Lyoni prokurör ja Tours'i prokurör), C-566/19 PPU ja C-626/19 PPU, EU:C:2019:1077, punkt 61, ja 12. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (Rootsi prokuratuur), C-625/19 PPU, EU:C:2019:1078, punkt 40).
- 65 Peale selle tuleb meelde tuletada, et kui vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigus annab Euroopa vahistamismääruse tegemise pädevuse asutusele, kes küll osaleb selle liikmesriigi õigusemõistmises, kuid ei ole ise kohus, peab vahistamismääruse tegemise otsuse peale ning eelkõige sellise otsuse proportsionaalsuse kontrollimiseks saama selles liikmesriigis esitada kohtule kaebuse, mis vastab täielikult tõhusa kohtuliku kaitse nõuetele (12. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (Rootsi prokuratuur), C-625/19 PPU, EU:C:2019:1078, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 66 Kriminaalmenetluse läbiviimiseks Euroopa vahistamismääruse tegemise otsuse – mille on teinud asutus, kes küll osaleb õigusemõistmises ja on täitevvõimust vajalikul määral sõltumatu, kuid ei ole kohus – peale esitatava kaebuse eesmärk on tagada, et kõnealuse otsuse ja Euroopa vahistamismääruse tegemise tingimuste, eelkõige selle proportsionaalsuse kohtulikul kontrollimisel järgitakse tõhusa kohtuliku kaitsega seotud nõudeid (12. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (Rootsi prokuratuur), C-625/19 PPU, EU:C:2019:1078, punkt 42).
- 67 Liikmesriikidel tuleb seetõttu tagada, et nende õiguskordades oleks rakendatavate õiguskaitsevahenditega, mis võivad eri süsteemides olla erinevad, tõhusalt tagatud kohtulik kaitse tasemel, mida nõuab raamotsus 2002/584, nagu seda on tõlgendatud Euroopa Kohtu praktikas (12. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (Rootsi prokuratuur), C-625/19 PPU, EU:C:2019:1078, punkt 43).
- 68 Seejuures on õiguse andmine esitada eraldi kaebus Euroopa vahistamismääruse tegemise otsuse peale, mille on teinud muu õigusasutus kui kohus, kõigest üks võimalus (12. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg ja Openbaar Ministerie (Lyoni prokurör ja Tours'i prokurör), C-566/19 PPU ja C-626/19 PPU, EU:C:2019:1077, punkt 65, ja 12. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (Rootsi prokuratuur), C-625/19 PPU, EU:C:2019:1078, punkt 44).
- 69 Järelikult vastab see, kui liikmesriigi õiguskorras on olemas menetlusnormid, mille kohaselt saab Euroopa vahistamismääruse tegemise tingimuste ja eelkõige selle proportsionaalsuse suhtes kohaldada vahistamismääruse teinud liikmesriigis kohtulikku kontrolli enne Euroopa vahistamismääruse tegemist või selle tegemise ajal või ka hiljem, tõhusa kohtuliku kaitse nõudele (vt selle kohta 12. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Parquet général du Grand-Duché ja Openbaar Ministerie (Lyoni prokurör ja Tours'i prokurör), C-566/19 PPU ja C-626/19 PPU, EU:C:2019:1077, punktid 70 ja 71, ning 12. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (Rootsi prokuratuur), C-625/19 PPU, EU:C:2019:1078, punktid 52 ja 53).

- 70 Kuigi raamotsuses 2002/584 on liikmesriikide asutustele nende käsutuses oleva menetlusautonoomia kohaselt jäetud kaalutlusruum seoses raamotsusega taotletavate eesmärkide konkreetse elluviimise viisiga, eelkõige seoses võimalusega näha ette teatavat laadi õiguskaitsevahend Euroopa vahistamismäärust käsitlevate otsuste peale (vt selle kohta 30. mai 2013. aasta kohtuotsus F, C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, punkt 52), peavad liikmesriigid siiski tagama, et ei kahjustataks sellest raamotsusest tulenevaid nõudeid, eelkõige seoses raamotsuse aluseks oleva kohtuliku kaitsega.
- 71 Veel olgu meenutatud, et harta järgimine on harta artikli 51 lõike 1 kohaselt liikmesriikidele ja järelikult ka nende kohtutele kohustuslik, kui nad kohaldavad liidu õigust, millega on tegemist siis, kui vahistamismääruse teinud õigusasutus ja vahistamismäärust täitev õigusasutus kohaldavad raamotsuse 2002/584 rakendamiseks vastu võetud riigisiseseid õigusnorme (1. juuni 2016. aasta kohtuotsus Bob-Dogi, C-241/15, EU:C:2016:385, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika). Nii peab see olema ka juhul, kui küsimuse all on kohtuliku kontrolli tõhusus, mida tuleb Euroopa vahistamismäärust käsitlevate otsuste üle otseselt või kaudselt teostada.
- 72 Järelikult, kui vahistamismääruse teinud liikmesriigi menetlusõigus ei näe ette eraldi õiguskaitsevahendit, mis võimaldaks kohtul kontrollida Euroopa vahistamismääruse tegemise tingimusi ja selle proportsionaalsust ei enne vahistamismääruse tegemist ega sellega samal ajal ega hiljem, siis tuleb raamotsust 2002/584 koostoimes harta artikliga 47 tagatud õigusega tõhusale kohtulikule kaitsele tõlgendada nii, et kohus, kellel tuleb teha otsus pärast tagaotsitava üleandmist toimivas kriminaalmenetluse etapis, peab juhul, kui tema menetluses on nimetatud vaidlustatud vahistamismääruse kehtivus, saama ühtlasi kontrollida ka selle vahistamismääruse tegemise tingimusi.
- 73 Nii on see eelkõige niisuguses olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kus asjaomasele kohtule on esitatud kaebus, milles vaidlustatakse isiku vahistamise otsuse õiguspärasus ja seatakse samas kahtluse alla seda isikut puudutava Euroopa vahistamismääruse tegemise menetluse õiguspärasus ning eelkõige „[riigisisese] vahistamismäärus[e] või mis tahes muu sama mõjuga täidetav[a] kohtuotsus[e]“ olemasolu raamotsuse 2002/584 artikli 8 lõike 1 punkti c tähenduses põhjusel, et see vahistamismäärus on võimaldanud nimetatud isiku kinni pidada, ta kohtu ette toimetada ja seejärel tema suhtes vabadust piiravat meedet kohaldada.
- 74 Järelikult tuleb kolmanda küsimuse esimesele osale vastata, et juhul, kui Euroopa vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigusaktides puuduvad sätted, mis näeksid ette kohtusse pöördumise võimaluse, et kontrollida, millistel tingimustel on Euroopa vahistamismääruse teinud asutus, kes osaleb küll selle liikmesriigi õigusemõistmises, kuid ei ole ise kohus, tuleb raamotsust 2002/584 koostoimes harta artikliga 47 tagatud õigusega tõhusale kohtulikule kaitsele tõlgendada nii, et see lubab liikmesriigi kohtul, kelle poole on pöördutud sellise isiku vahi all pidamise õiguspärasuse vaidlustamiseks, kes on üle antud sellise Euroopa vahistamismääruse täitmisel, mis on tehtud riigisisese akti alusel, mida ei saa pidada „[riigisiseseks] vahistamismäärus[eks] või mis tahes muu[ks] sama mõjuga täidetav[aks] kohtuotsus[eks]“ raamotsuse artikli 8 lõike 1 punkti c tähenduses, ja kelle menetluses on esitatud väide, et see Euroopa vahistamismäärus on liidu õiguse seisukohast kehtetu, tunnistada end pädevaks seda kehtivust kontrollima.

Euroopa vahistamismääruse kehtetuks tunnistamise tagajärjed kahtlustatava vahistusele

- 75 Kolmanda küsimuse teises osas küsib elotsusetootluse esitanud kohus Euroopa Kohtult, kas selle tagajärjel, kui tuvastatakse, et põhikohtuasjas kõne all olev Euroopa vahistamismäärus on kehtetu, tuleb MM asetada olukorda, milles ta oleks olnud, kui liidu õigust ei oleks rikutud, mis käesoleval juhul tähendaks MMi vabastamist.

- 76 Nähtuvalt raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõikest 1 on Euroopa vahistamismääruse mehhanismi eesmärk võimaldada tagaotsitav kinni pidada ja üle anda, et – raamotsuse eesmärki silmas pidades – toimepandud kuritegu ei jääks karistamata ja sellise isiku suhtes saaks läbi viia kriminaalmenetluse või ta kannaks ära talle mõistetud vabadusekaotusliku karistuse (6. detsembri 2018. aasta kohtuotsus IK (lisakaristuse täideviimine), C-551/18 PPU, EU:C:2018:991, punkt 39).
- 77 Sellest järeldub, nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktides 148 ja 149, et kui tagaotsitav on vahistatud ja seejärel vahistamismääruse teinud liikmesriigile üle antud, on Euroopa vahistamismääruse õigusmõju põhimõtteliselt ammendunud, välja arvatud raamotsuse 2002/584 3. peatükis sõnaselgelt sätestatud üleandmise tagajärgede osas, ning et Euroopa vahistamismääruse olemuslikke piire silmas pidades ei ole see määrus tagaotsitava vahi all pidamise aluseks vahistamismääruse teinud liikmesriigis.
- 78 Käesoleval juhul tuleneb MMi vahistus prokuröri taotlusel 29. juulil 2020 tehtud otsusest.
- 79 Lisaks, kui ei ole ühtlustatud tingimusi, mille kohaselt võidakse kriminaalmenetluses isiku suhtes tõkendina vahistamise kohaldamine otsustada ja vahistus jõusse jätta (vt selle kohta 19. september 2018. aasta kohtuotsus Milev, C-310/18 PPU, EU:C:2018:732, punkt 47, ja 28. novembri 2019. aasta kohtuotsus Spetsializirana prokuratura, C-653/19 PPU, EU:C:2019:1024, punkt 28), võib pädev kohus vaid riigisisese õiguses ette nähtud tingimustel sellise tõkendi üle otsustada ja vajaduse korral selle kohaldamise peatada, kui ta tuvastab, et need tingimused ei ole enam täidetud.
- 80 Seega ei kohusta raamotsus 2002/584 ega harta artikkel 47 liikmesriigi kohut tõkendina vahi all peetavat isikut vabastama, kui ta tuvastab, et Euroopa vahistamismäärus, mille alusel see isik üle anti, on kehtetu.
- 81 Seega tuleb vaid pädeval liikmesriigi kohtul kontrollida, kas tagaotsitava suhtes on võetud vabadust piirav riigisisene meede ja kas see on võetud kooskõlas vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigusega. Lisaks peab see kohus vahistamismääruse teinud liikmesriigi õiguse alusel kindlaks tegema, millised tagajärjed võivad kehtiva riigisisese vahistamismääruse puudumisel olla kriminaalmenetlusele allutatud isiku vahistamisele ja seejärel tema vahistuse jätkamisele.
- 82 Järelikult tuleb raamotsust 2002/584 koostoimes harta artikliga 47 tagatud õigusega tõhusale kohtulikule kaitsele tõlgendada nii, et need ei nõua, et juhul, kui liikmesriigi kohus tuvastab, et asjaomane Euroopa vahistamismäärus on tehtud selle raamotsuse artikli 8 lõike 1 punkti c rikkudes, kuna see ei põhine „[riigisisel] vahistamismäärus[el] või mis tahes muu[l] sama mõjuga täidetav[al] kohtuotsus[el]“ selle sätte tähenduses, siis selle tagajärjel tuleks isik, kes on vahi alla võetud pärast seda, kui vahistamismäärust täitev liikmesriik on ta vahistamismääruse teinud liikmesriigile üle andnud, vabastada. Seega on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne otsustada vastavalt liikmesriigi õigusele, millised tagajärjed võivad niisuguse riigisisese õigusakti nagu kõnealuse Euroopa vahistamismääruse õigusliku aluse puudumisel olla otsustamisel, kas jätta menetlusele allutatud isik vahi alla või mitte.
- 83 Kõigist neist kaalutlustest tulenevalt tuleb kolmandale küsimusele vastata järgmiselt:
- Kui Euroopa vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigusaktides puuduvad sätted, mis näeksid ette kohtusse pöördumise võimaluse, et kontrollida, millistel tingimustel on Euroopa vahistamismääruse teinud asutus, kes osaleb küll selle liikmesriigi õigusemõistmises, kuid ei ole ise kohus, tuleb raamotsust 2002/584 koostoimes harta artikliga 47 tagatud õigusega tõhusale kohtulikule kaitsele tõlgendada nii, et see lubab liikmesriigi kohtul, kelle poole on pöördutud sellise isiku vahi all pidamise õiguspärasuse vaidlustamiseks, kes on üle antud sellise Euroopa vahistamismääruse täitmisel, mis on tehtud riigisisese akti alusel, mida ei saa pidada „[riigisiseks] vahistamismäärus[eks] või mis tahes muu[ks] sama mõjuga täidetav[aks] kohtuotsus[eks]“

raamotsuse artikli 8 lõike 1 punkti c tähenduses, ja kelle menetluses on esitatud väide, et see Euroopa vahistamismäärus on liidu õiguse seisukohast kehtetu, tunnistada end pädevaks seda kehtivust kontrollima.

- Raamotsust 2002/584 koostoimes harta artikliga 47 tagatud õigusega tõhusale kohtulikule kaitsele tuleb tõlgendada nii, et need ei nõua, et juhul, kui liikmesriigi kohus tuvastab, et asjaomane Euroopa vahistamismäärus on tehtud selle raamotsuse artikli 8 lõike 1 punkti c rikkudes, kuna see ei põhine „[riigisisel] vahistamismäärus[el] või mis tahes muu[l] sama mõjuga täidetav[al] kohtuotsus[el]“ selle sätte tähenduses, siis selle tagajärjel tuleks isik, kes on vahi alla võetud pärast seda, kui vahistamismäärust täitev liikmesriik on ta vahistamismääruse teinud liikmesriigile üle andnud, vabastada. Seega on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne otsustada vastavalt liikmesriigi õigusele, millised tagajärjed võivad niisuguse riigisisese õigusakti nagu kõnealuse Euroopa vahistamismääruse õigusliku aluse puudumisel olla otsustamisel, kas jätta menetlusele allutatud isik vahi alla või mitte.

Kohtukulud

- ⁸⁴ Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamiseiga seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

- 1. Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta, muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK, artikli 6 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et „vahistamismääruse teinud õigusasutuseks“ pidamine selle sätte tähenduses ei sõltu sellest, et Euroopa vahistamismääruse tegemise otsuse ja selle määruse aluseks oleva riigisisese otsuse üle on kohtulik kontroll.**
- 2. Raamotsuse 2002/584, muudetud raamotsusega 2009/299, artikli 8 lõike 1 punkti c tuleb tõlgendada nii, et Euroopa vahistamismäärust tuleb pidada kehtetuks, kui see ei põhine „[riigisisel] vahistamismäärus[el] või mis tahes muu[l] sama mõjuga täidetav[al] kohtuotsus[el]“ selle sätte tähenduses. See mõiste hõlmab riigisiseseid meetmeid, mille õigusasutus on võtnud kahtlustatava tagaotsimiseks ja kinnipidamiseks eesmärgiga tuua ta kriminaalmenetluse toimingute tegemiseks kohtu ette. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on kontrollida, kas niisugusel riigisisel eeluurimise alustamise aktil nagu see, millel põhikohtuasjas käsitletav Euroopa vahistamismäärus põhineb, on sellised õiguslikud tagajärjed.**
- 3. Kui Euroopa vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigusaktides puuduvad sätted, mis näeksid ette kohtusse pöördumise võimaluse, et kontrollida, millistel tingimustel on Euroopa vahistamismääruse teinud asutus, kes osaleb küll selle liikmesriigi õigusemõistmises, kuid ei ole ise kohus, tuleb raamotsust 2002/584, muudetud raamotsusega 2009/299, koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47 tagatud õigusega tõhusale kohtulikule kaitsele tõlgendada nii, et see lubab liikmesriigi kohtul, kelle poole on pöördutud sellise isiku vahi all pidamise õiguspärasuse vaidlustamiseks, kes on üle antud sellise Euroopa vahistamismääruse täitmisel, mis on tehtud riigisisese akti alusel, mida ei saa pidada „[riigisiseks] vahistamismäärus[eks] või mis tahes muu[ks] sama mõjuga täidetav[aks] kohtuotsus[eks]“ raamotsuse artikli 8 lõike 1 punkti c tähenduses, ja kelle menetluses on esitatud väide, et see Euroopa vahistamismäärus on liidu õiguse seisukohast kehtetu, tunnistada end pädevaks seda kehtivust kontrollima.**

Raamotsust 2002/584, muudetud raamotsusega 2009/299, koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47 tagatud õigusega tõhusale kohtulikule kaitsele tuleb tõlgendada nii, et need ei nõua, et juhul, kui liikmesriigi kohus tuvastab, et asjaomane Euroopa vahistamismäärus on tehtud selle raamotsuse artikli 8 lõike 1 punkti c rikkudes, kuna see ei põhine „[riigisisel] vahistamismäärus[el] või mis tahes muu[l] sama mõjuga täidetav[al] kohtuotsus[el]“ selle sätte tähenduses, siis selle tagajärjel tuleks isik, kes on vahi alla võetud pärast seda, kui vahistamismäärust täitev liikmesriik on ta vahistamismääruse teinud liikmesriigile üle andnud, vabastada. Seega on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne otsustada vastavalt liikmesriigi õigusele, millised tagajärjed võivad niisuguse riigisisese õigusakti nagu kõnealuse Euroopa vahistamismääruse õigusliku aluse puudumisel olla otsustamisel, kas jätta menetlusele allutatud isik vahi alla või mitte.

Allkirjad